

la reina, ¡renegada que no volia tastar res nat del món! i no n'hi treyen altra» (id., n. 2); en aquest darrer sentit s'usa a Mallorca també *renego*, *-ga* (ex. en *AlcM*), forma que apareix a Provença com a *renègue* «cheval ou mulet coupé à moitié» (Mistral); però l'eivissenc *renèc*, *-ga* 'denerit, raquític', usat també pel mallorquí Mn. Alcover (veg. Spitzer, *Katal.*, p. 114), pertany més aviat a la família de *rèneg* (veg.). *Reneguera* 'ganes de renegar' (Mall.).

¹ En Russell-Gebbett, *Med. Cat. Ling. Texts* (Oxford, 1965), 101.37. — ² No apareix entre els molts exemples donats per Lacav. (1696), però sí en Belv. 1805. — ³ Per exemple: «Bem soub' amigo, por certo, / que o pesar d'aquel dia / uosso, que par nom avia; / mais pero foi encoberto, / poreu seede certo / que nom foi o uosso pesar / que s'ao meu podess' iguar. / Ca o meu nom se pod' osmar / nem eu nom o pudi negar» (*Canc. D. Denis*, ed. Lang, v. 1592); «Joam Bolo jov'em umha pousada / --- / com medo do meirinho que lh'achou / unha mua ²⁰ que trajia *negada*. / Pero diz el que, se l'hi fôr mester, / que provará ante qual juez quer, / que a trouxe sempre des que foi nada. / Esta mua pod'el provar por sua ---» (ib., v. 2629). — ⁴ Entre d'altres per Wartburg (*FEW* VII, 922), i darrerament ²⁵ per G. Colon (*El léxico catalán en la Romania*, Madrid, Gredos, 1976, p. 123), qui fa constar citant d'Ernout-M., que *nequus*, variant de *nequam*, està testificat en les glosses. — ⁵ Segons C. Michaëlis (*Homen. a MzPi*, III, 458-62), que assenyalava ³⁰ aquest ús de *nego* per provar que la conjunció antiga portuguesa *nego*, *nega* 'excepte, salvat' devia venir de *nego*, 1.ª pers. de l'indic. pres. de *negar*, i no de *nequam* com havia suposat Cornu (*Rom.* XI, 89-90). Un exemple en els *Foros de Castelo Rodri-* ³⁵ *go*: «Todo aver de nego que fore vencido por firmas, délo dublado; e, si iurar là non conplir, esso mismo. E si ante de la iura conoscire esse aver, dé el cabdal e seia quito del dublo» (citem de l'ed. de L. Cintra en el seu *A linguagem dos foros de Castelo Rodri-* ⁴⁰ *go*, Lisboa 1959, p. 83). — ⁶ En la traducció francesa de Pardessus (París 1831), *tenir nec* es tradueix com «défendre, tenir à couvert». — ⁷ Notem per exemple: «deu lo demandaires demandar per sagrament, e l defendaires respondre per sagrament, e se ⁴⁵ i a neg, que aquel a cui om demandara *negue* aquo que l'otra partida li demandara, aquel que fara la demanda o pot proar sí o vol» (citat per Levy, *PSW*, de *Coutumes d'Agen*); «En demande de tornedot no deben eser dades dilations ---, mas aquet a qui es ⁵⁰ faite demande, deu tantost responde per neg o per *confes*» (citat per Levy del *Livre noir Dax*). — ⁸ Citem de *Los Fueros de Aragón*: «En toda demanda que sea feita a infançon ermunio entro a x sueldos, deue seer creydo sí *uiniere de niego*, diziendo a so ⁵⁵ buena fe e sobre so alma que non los deue» (§ 133, ed. G. Tilander, p. 65); «Nengún infançon ermunio acusado de furto tro a c sueldos ha torna ---. Todos los otros ladrones acusados de furto an torna, si *uinieren de niego*» (§ 310, 7, id., p. 180; segons la ⁶⁰

nota de Tilander, p. 608, el passatge corresponent de *Vidal Mayor* duu: «--- Empero todos los otros ladrones han torna, si acusados fueren et *negaren*»; per a més exemples, veg. p. 608). En *Vidal Mayor* és freqüent *niego* com a substantiu: «Et esto es de fer siempre anteque sea recebido el fiador del alcalde o ante del *niego* o ante de la position --- et encara, ante que el fiador fuere presentado del *niego*» (I, 58, 20, en ed. Tilander, vol. II, p. 86); i hom parla d'una *respuesta feita de niego* en II, 12, 2, vol. II, p. 168. En *Los Fueros de la Novenera* també es troben exemples de *niego* (veg. ed. de Tilander, p. 68, § 125). — ⁹ «Monge, dixo el rey, non sodes de creer, / Sabemos que tenedes alzado grant aver / --- / Rey, esto me pesa mas que todo lo al, / Sobreponesme furto, un pecato mortal, / --- / Don monge, diz el rey, mucho de mal sabedes, / Lo que todos sabemos por *niego lo ponedes*» (*Santo Domingo*, 177-79b). — ¹⁰ «Todo uezino de Salamanca que ferier con puno delos onbros arriba... peche xx morauedis, si lo pudier firmar; e si *fuere niego*, iure, sí quinto de uezinos» (§ 53, ed. d'Américo Castro, F. de Onís, Madrid, 1916, p. 100); a més «si *nego fuere*» en § 141, p. 130, i «si *uenieron niego*», p. 129-30, n. 1. — ¹¹ Sembla haver-se originat de Bulbena 1906 que dóna *nech*, *-ga* remetent a *negat* (definit en el seu lloc com a 'inepte') i a *nociu*. Vogel, *Dicc. Cat.-Ale.*, reproduceix Bulbena i Lab. 1839, 1888, que duu només *nech*, ant. adj. 'amagat, ocult'. — ¹² Machado documenta *nega* en 1523 i *nego* 1527, i ens informa que pertanyia al llenguatge dels rústics citant aquesta nota de Fernão de Oliveira (1536): «E també se este verbo */nego/* seruia en lugar de cõjução e valia a tr'os velhos tâto como senão, e aindagora assi val na Beira». Són freqüents en l'obra de Gil Vicente. — ¹³ Evidentment fou usat també en juraments com en aquest exemple reproduït per Alart, *InvLC*: «eu *renech* Deus que mal gueyt sera aquest a quiaicom», en document de 1389; Alart el tradueix com: «je jure par Dieu»; en troben cinc exemples més d'aquesta construcció en la mateixa compilació. — ¹⁴ En el següent passatge d'un contracte de 1331, citat per Capmany, si no es tracta d'una errata de transcripció per a *riscchs*, *renecs* té el sentit figurat de 'fúria': «Item, que la dita nau e les sues exàrcies e totes les armes que'l Consell [de Barcelona] liurarà als armadors, e ab tots sos drets, anant, e stant, e tornant, e donant bataylles, e en tota altra manera sia e esteia [¿potser error per *estia*?] a *renech* e a fortuna de mar, e de vent e de males gents ---» (*Memor.* II, 410).

NEGAR, II, tr. 'asfixiar per immersió en un líquid', del llatí *NECARE* 'matar, especialment per estrangulació o asfíxia'. □ 1.ª doc.: Llull; *Llibre de Set Savis*: «Certes, dona, veritat és / e yo fer l'é *negar* adés» (v. 2783; també en 2809 etc.).

L'especialització de *NECARE* i *ENECARE* com a 'matar submergint en aigua' es troba ja en llatí tardà (vid. Wilh. Schulze, *Berliner Sitzungsber.*, 1918). La prime-